

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED
EN DE VLAAMSE MINISTER VAN WERK, ECONOMIE, INNOVATIE EN SPORT

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: stand van zaken na één jaar EFSI in Vlaanderen

1. Context

Op 24 juni keurde het Europees Parlement de verordening goed betreffende het Europees Fonds voor strategische investeringen (EFSI). Op 25 juni 2015 volgde de Raad. Met de aanneming van de tekst werd de weg vrijgemaakt voor nieuwe investeringen vanaf midden 2015. Het fonds is gericht op strategische investeringsprojecten en de financiering van innovatieve starters en kmo's.

Met het fonds ontstaat een nieuw risicodragend vermogen, waardoor de EIB kan investeren in kapitaal, achtergestelde schuld en risicovollere tranches van preferente schulden, en aan passende projecten kredietverbeteringen kan verlenen. Het gaat dus om een financierings- en garantiefonds en geen subsidiefonds, waarbij het bovendien de bedoeling is om private investeringen te stimuleren.

EFSI maakt onderdeel uit van het Investeringsplan voor Europa, dat Commissievoorzitter Juncker lanceerde op 26 november 2014. Met dit plan wordt ingezet op drie pijlers:

- de mobilisering van minstens 315 miljard EUR investeringsmiddelen via een nieuw Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI)
- Waarborgen dat investeringsfinanciering de reële economie bereikt door een continue inventarisatie en publicatie van kansrijke projecten die interessant kunnen zijn voor (private) investeerders en door middel van adviesverlening.
- het verbeteren van het investeringsklimaat door meer voorspelbaarheid wat betreft de regelgeving, het verwijderen van belemmeringen en investeringen in heel Europa en het verder versterken van de eengemaakte markt door optimale randvoorwaarden.

Op 17 juli 2015 duidde de Vlaamse Regering PMV aan (VR2015 1707 MED.0395) om ondernemingen te ondersteunen voor de toegang tot EFSI-financiering, alsook om te adviseren igv publieke initiatieven. De Vlaamse Regering voorzag zes prioritaire domeinen:

- Infrastructuur en mobiliteit;
- Energie-efficiëntie en hernieuwbare energie;
- Scholen;
- Sociale huisvesting;

- Welzijns- en zorgsector;
- KMO-financiering, onderzoek en ontwikkeling.

Op 1 juni 2016 publiceerde de Europese Commissie de Mededeling “Europe investing again, taking stock of the Investment Plan for Europe and next steps” waarin zij melding maakte van een succesvol eerste jaar voor EFSI. Daarbij wees zij ook op de rol van de European Investment Advisory Hub, die technische assistentie en advies moet bieden. Op 1 juni werd daarnaast de European Investment Project Portal gelanceerd, een online platform dat projectpromotoren en investeerders moet samenbrengen.

Met huidige mededeling wordt een beknopt overzicht gegeven van wat dit plan tot dusver concreet voor Vlaanderen voor de financiering van private bedrijven betekent.

2. Kenmerken EFSI

Het fonds werd opgebouwd uit € 16 miljard aan garanties uit de EU-begroting en € 5 miljard van de Europese Investeringsbank (EIB) en heeft als concrete doelstelling om investeringen ten bedrage van vijftien maal dit bedrag (of ook 315 miljard euro) te faciliteren. Ten einde dergelijk hefbouweffect te kunnen realiseren, zouden de EFSI-middelen ingezet worden voor risicovollere projecten ter facilitering om private investeerders/financiers over de streep te halen.

De EFSI-middelen worden via de EIB (voornamelijk lange termijnfinancieringen) en het EIF (voornamelijk kapitaalparticipaties in private risicokapitaalfondsen, alsook tegengaranties voor financieringsprogramma's van banken) verspreid, waarbij ook beroep kan worden gedaan op zogenaamde National Promotional Banks zoals PMV.

Belangrijke voorwaarden om EFSI-financiering te kunnen aantrekken, zijn dat het onderliggende project of bedrijf gerendabiliseerd moet kunnen worden en de additionaliteitsvereiste. Dit laatste houdt in dat zonder de EU-middelen de onderliggende financiering bij private marktpartijen niet rond geraakt. De EFSI-middelen zouden dus geenszins in concurrentie mogen treden met het aanbod van financiering vanwege private marktpartijen.

3. Huidige realisaties voor Vlaanderen

3.1. Aanbod via kaderprogramma's bij de vier grootbanken

Via EIB (effectieve productie tot dusver niet op de EIB-website terug te vinden, doch volgens navraag bij de lokale grootbanken nog beperkt tot minder dan een tiental dossiers)

Belfius (sinds november 2015) - EIB Innovfin Midcap Garantie programma: betreft een 50% EIB waarborg voor een kaderprogramma van 400 miljoen euro voor lange termijn kredieten (vanaf 7,5 miljoen euro en tot 50 miljoen euro) op 2 tot 10 jaar aan innovatieve kmo's en midcaps.

ING (sinds juni 2015) - EIB Innovfin Midcap Garantie programma: betreft een 50% EIB waarborg voor een kaderprogramma van 300 miljoen euro voor lange termijn kredieten (vanaf 7,5 miljoen euro en tot 50 miljoen euro) op 2 tot 10 jaar aan innovatieve kmo's en midcaps.

KBC (sinds maart 2015) - EIB Innovfin Midcap Garantie programma: betreft een 50% EIB waarborg voor een kaderprogramma van 400 miljoen euro voor lange termijn kredieten (vanaf 7,5 miljoen euro en tot 50 miljoen euro) op 2 tot 10 jaar aan innovatieve kmo's en midcaps.

Via EIF (per 31 maart 2016 aldus EIF-rapportage 6 transacties voor '58 miljoen euro EFSI bijdrage')

Belfius (sinds juli 2015) - EIF Innovfin SME guarantee: betreft een 50% EIF waarborg voor een kaderprogramma van 100 miljoen euro voor lange termijn kredieten (tot 7,5 miljoen euro) op 2 tot 10 jaar aan innovatieve kmo's.

ING (sinds maart 2016) - EIF Innovfin SME guarantee: betreft een 50% EIF waarborg voor een kaderprogramma van 100 miljoen euro voor lange termijn kredieten (tot 7,5 miljoen euro) op 2 tot 10 jaar aan innovatieve kmo's.

3.2. Aanbod via Participatiefonds Vlaanderen

EU tegengarantie voor achtergestelde leningen tot 350.000 euro vanwege Participatiefonds Vlaanderen aan starters en kmo's (op 6 maanden tijd 124 dossiers voor circa 9,3 miljoen euro). Contract voor EIF-garantie (50%, doch met een maximum plafond) is in oktober 2015 getekend.

3.3. Individuele deals gepubliceerd op de EFSI-website

Rental Offshore Wind (beslist op 28/4/16 doch contracten nog te tekenen): 250 miljoen EFSI financiering versus 1.114,8 miljoen investeringen. Het project omvat het ontwerp, de bouw, de exploitatie en het onderhoud van een 294 MW offshore windmolenpark in de Noordzee op 42 km van Oostende.

Ginkgo Fund II (gerealiseerd op 11/2/16): 30 miljoen EFSI financiering op een totale projectgrootte van 120 miljoen. Betreft een infrastructuurfonds gericht op de heraanwending van zogenaamde brownfield-terreinen.

Nobelwind (gerealiseerd op 21/10/15): 100 miljoen EFSI financiering op een totale projectkost van 650 miljoen euro. Het project betreft de tweede fase van het offshore windmolenpark op 46 km van de Belgische kust.

3.4. EIB financiering voor infrastructuurwerken in de zorgsector

Gezien de noden in de markt enerzijds en de striktere Eurostat-regels in combinatie met begrotingsrestricties anderzijds werd gezocht naar alternatieve financieringsbronnen voor infrastructuurwerken in de zorgsector. In concreto overweegt het EIB om de financiering door de banken van infrastructuurprojecten in de zorgsector voor 50% door het EIB te laten waarborgen.

4. Bevindingen uit het overleg met banken en enkele ondernemingsorganisaties

Op 10 mei 2016 beraadslaagde een werkgroep waarin ook de banken en enkele werkgeversorganisaties zetelden omtrent mogelijke knelpunten met betrekking tot de toegang tot EFSI-middelen.

Hierna de voornaamste bevindingen:

- De voorwaarde van additionaliteit is niet steeds voor iedereen duidelijk. Dit betekent dat EFSI financiering mogelijk is, enkel en alleen als het privékapitaal niet voldoende is.
- Er zijn voldoende liquide middelen bij de kredietinstellingen. Er is geen behoefte aan EFSI middelen voor senior kredietverlening. De middelen van EIB/EIF zijn ook vaak duurder dan de middelen die de kredietinstellingen ophalen bij de spaarders.
- De financiële instellingen zien wel nog enkele financiële mogelijkheden voor EFSI op vlak van kapitaalinvesteringen (of van semi-kapitaalinvesteringen en credit enhancement), aangezien starters en kmo's geen toegang hebben tot de kapitaalmarkt.
- EIB en EIF zijn te risico-avers. De financiële instellingen vinden dat zijzelf meer risico's nemen dan EIB/EIF, dus kan de voorwaarde 'additionaliteit' nooit ingelost zijn. De financiële instellingen vinden dat EIB/EIF soms zelfs marktverstrend werken.
- Het aanbod van de Europese financieringsinstrumenten voor kmo's is te uitgebreid. De kmo ziet vaak de bomen door het bos niet meer. EFSI is ook niet erg gekend bij de kmo.
- PMV heeft een goede samenwerking met het EIF vanuit de tegengarantie verleend voor Participatiefonds Vlaanderen. De vraag werd in de werkgroep gesteld of niet meer van dergelijke kaderprogramma's kunnen worden opgesteld, wat aldus PMV zeker kan als daartoe onderliggend een concrete nood is in de markt. Tot dusver blijkt het financieringsaanbod echter vrij volledig, behoudens voor bovenvermelde kapitaalinstrumenten. PMV houdt de vinger aan de pols of EIB geleidelijk toch niet bereid kan worden gevonden om ook in grotere risicokapitaaldossiers te investeren.
- De financiering op voldoende lange termijn (vijftien jaar) is een vereiste igv esco's en pps. Bepaalde EU financierings-instrumenten (bv de EU Innovfin-programma's) zijn evenwel beperkt op tien jaar.

Algemene conclusie van de werkgroep:

Op vandaag hebben de EIB en EIF via hun 50% tegengaranties voor kaderprogramma's bij de banken en het Participatiefonds Vlaanderen zeker een ondersteunend effect voor de toegang tot financiering voor Vlaamse kmo's. Echter is het beschikbare aanbod aan senior kredietverlening in de markt meer dan voldoende en zou de huidige weigeringsgraad voor kredieten op zich reeds vrij laag zijn bij de banken.

Evenwel meent de werkgroep ook dat EIB/EIF zou kunnen opschuiven naar achtergestelde financiering en kapitaalinvesteringen als ze meer toegevoegde waarde willen bieden en dat ze best niet meer optreden bij deals die de banken gezien hun huidige liquiditeitspositie sowieso zouden doen.

5. Reflectie ten aanzien van de recente publicaties tot verlenging van het Juncker Plan

In haar Mededeling "Europe investing again, taking stock of the Investment Plan for Europe and next steps" van 1 juni 2016 gaf de Commissie een stand van zaken van de verwezenlijkingen van het investeringspakket in het afgelopen jaar en stelde zij verdere

stappen voor voor de komende jaren. Daarbij gaf de Commissie aan dat zij nieuwe wetgevende voorstellen zal doen in de herfst van dit jaar inzake EFSI.

Als stappen vooruit werden genoemd:

- Een verlenging van EFSI voorbij de initiële looptijd van drie jaar
- Het versterken van het KMO-luik
- Het verkennen van de mogelijkheden voor investeringen in ontwikkelingslanden
- Het vereenvoudigen van het gecombineerd inzetten van zowel EFSI als ESI fondsen
- De lokale werking van de advieshub versterken
- Het aanmoedigen van de oprichting van investeringsplatformen
- Blijvend inzetten op duurzame en groene projecten
- De interne markt verder versterken en het vereenvoudigen van regels, onder meer door middel van duidelijkheid inzake boekhoudkundige benadering van PPS-structuren door Eurostat
- De lidstaten aanmoedigen om investeringshindernissen zoveel mogelijk weg te nemen en de nodige hervormingen door te voeren

In haar Mededeling van 1 juni 2016 maakt de Europese Commissie eveneens melding van volgende cijfers:

- EIB heeft 64 projecten goedgekeurd voor een totaal van 9,3 miljard aan EFSI-financiering;
- het EIF heeft 185 kmo-financieringsprogramma's goedgekeurd met banken of National Promotional Banks voor een totaalbedrag van 3,5 miljard euro aan te alloceren EFSI-middelen.

Ervan uitgaande dat de kmo-financieringsprogramma's finaal ook effectief gebruikt zullen worden, zou dit goed zijn voor 100 miljard aan investeringen, wat in bedrag overeenstemt met bijna 1/3 van de totale EFSI investeringstarget van 315 miljard euro.

De eerste evaluatie van EFSI is volgens de verordening voorzien voor begin 2017. De voorstellen die de Commissie in de herfst zal formuleren, hebben tot doel om dan reeds een verlenging van EFSI voorbij de initiële looptijd van drie jaar te bewerkstelligen. Daarbij wordt wel rekening gehouden met de beperkte budgettaire middelen.

Een verlenging van EFSI kan overwogen worden, mits EIB/EIF meer opschuiven naar (semi)kapitaal-instrumenten of grotere investeringsprojecten (doch bij dit laatste speelt terug de ESR-impact). Voorts wordt van EIB/EIF verwacht dat net zij meer risico zouden nemen ten einde private marktpartijen te kunnen overtuigen om alsnog in een project te stappen (zogenaamde additionaliteitsvereiste).

De energie sector is ontegensprekelijk een van de meest succesvolle sectoren onder EFSI. In mei 2016 waren projecten in de sector met 29% het meest vertegenwoordigd. Gelet op het grote belang van deze sector en gezien de actuele uitdagingen in de Europese context is het aangewezen dit succes verder te zetten. Een verlenging van EFSI zou daarom best uitgaan van een thematische heroriëntatie, waarbij de grootste focus van EFSI ligt op het bevorderen van grensoverschrijdende energie-infrastructuur en energie-efficiëntie.

In de voorbije maanden werd EIB-financiering nog te vaak als concurrerend voor de Vlaamse senior kredietmarkt ervaren. De additionaliteit van EFSI moet daarom versterkt en beter bewaakt worden.

Voorts is het Europese plan eerder een ver van mijn bed show voor de meeste van onze kmo-ondernemers. Vanuit PMV worden wel acties ondernomen naar de banken en

werkgeversorganisatie om het bestaan en de mogelijkheden van EFSI bekender te maken bij het ondernemerspubliek, alsook bereid PMV een communicatiecampagne voor.

Wat wel positief is, is dat met het Juncker Plan de eerdere werkwijze via subsidiëring werd afgebouwd en vervangen door huidige instrumenten, grotendeels bestaande uit het tegenwaarborgen van kaderfinancieringsprogramma's.

De Vlaamse Regering kijkt uit naar de herfstvoorstellen van de Commissie en de evaluatie van de realisaties via het EIB en EIF in Vlaanderen in het kader van het European Fund for Strategic Investments.

Minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en
Onroerend Erfgoed

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport,

Philippe MUYTERS